

KESKKONNAAGENTUUR

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Künnivareste ja harakate seiremetoodika vabatahtlikele

Haraka ja künnivarese vabatahtliku seire eesmärk on hinnata pesitsevate paaride arvukust, et saada paremad alusandmed iga kuue aasta tagant koostatava linnudirektiivi aruande jaoks. Mõlemad liigid on riikliku seirega seni kehvasti kaetud, mistõttu on nende arvukuse ja leviku andmed lünklikud ning muutuste hindamine keeruline.

Seiratavad liigid

- Künnivares (*Corvus frugilegus*)
- Harakas (*Pica pica*)

Seire eesmärk

- hinnata pesitsevate paaride arvu
- kaardistada kolooniate/pesade asukohad
- pikemas perspektiivis jälgida asurkonna muutusi ajas

Seireperiood

Liik	Pesitsuse algus	Parim loendusaeg
Künnivares	märts	märts-aprill
Harakas	märts-aprill	aprill-mai

💡 Parim aeg pesade otsimiseks ja loendamiseks on periood, kui puud pole veel täislehes – pesad on hästi nähtavad.

MÄÄRAMINE

Künnivares

Künnivares on keskmise suurusega must vareslane, kelle sulestik on ühtlaselt läikiv must, sageli metallse sinaka või lillaka helgiga. Täiskasvanud lindudel on iseloomulik paljas hallikasvalge noka tüvik (noka peapoolne osa), mis eristab teda teistest varese liikidest. Nokk on tugev ja terav ning üldmulje on saledam ja veidi pikema nokaga kui näiteks hallvaresel.

Künnivares. Foto: Värdi Soomann, LVA vaatlus

Vasakul künnivares, paremal hallvares. Foto: Merike Valdlo, LVA vaatlus

Kus pesitseb?

Kõrgetel puudel asuvate kolooniatena asulates ja asulate lähiümbruses (pargid, pargitaolised puistud)

Künnivarese kolooniad. Fotod: Maris Sepp

Loendusmeetod

Pesade loendus kogu koloonia ulatuses

- otsi puid, kus on palju suuri okstest pesi (koloonias võib olla mõnest pesast kuni kümnete pesadeni);

- märka regulaarselt samasse puusse lendavaid ja pesade kallal toimetavaid linde;
- loenda kõik nähtavad pesad.

LOODUSVAATLUSTE NUTIRAKENDUSES

- Projekt: Riiklik keskkonnaseire programm: Linnukolooniad
- pesade koguarv (pesitsusvälisel perioodil või siis kui koloonia on asustamata)
- kasutuses olevate pesade koguarv (pesitsusperioodil, lind pesal, ehitusmaterjali kandmine)
- Registreerimise viis: vaatlus
- Pesitsuskindluse määramine kindel pesitsemine (vali üks allolevatest):
 - Leitud samasuvine pesa või munakoored
 - Vanalind külatab pesa või pesal hauduv vanalind
 - Poegadega pesa

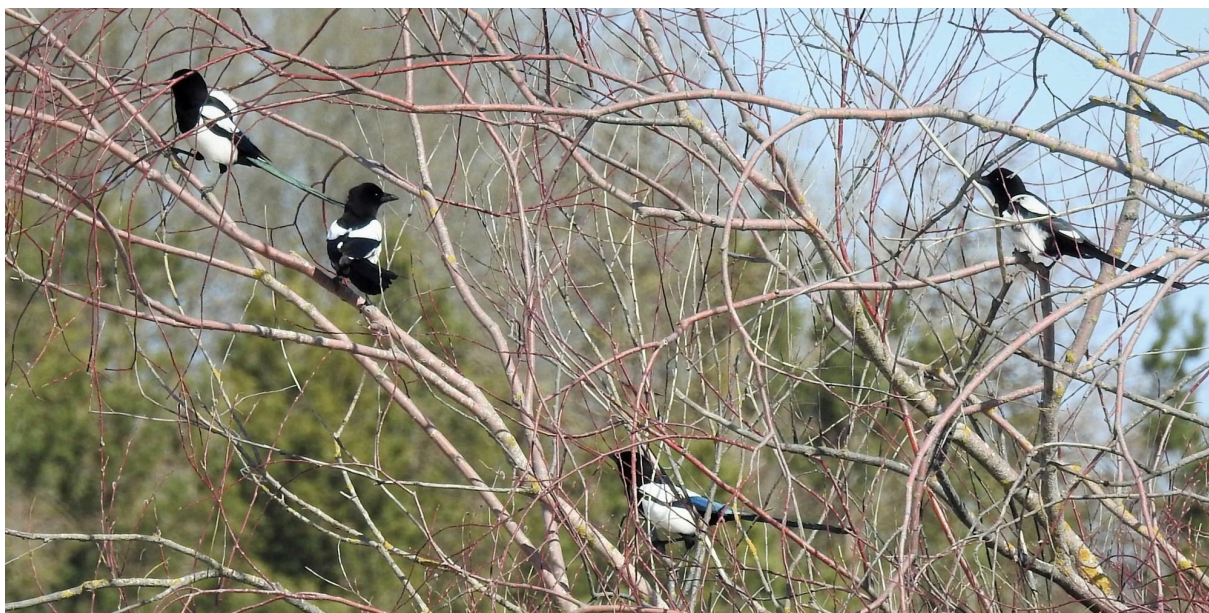
PLUTOF GO ÄPIS

- Projekt: Riiklik keskkonnaseire programm: Linnukolooniad
- pesade koguarv (pesitsusvälisel perioodil või siis kui koloonia on asustamata)
- kasutuses olevate pesade koguarv (pesitsusperioodil, lind pesal, ehitusmaterjali kandmine)
- tegevus: n - pesaleid
- võimalusel ka pesitsuskindlus:
 - E – vanalind ehitab pesa või kannab pesamaterjali või siis leitakse värske pesamaterjaliga tühi pesa
 - VT – vanalind kannab roojapalli või viib poegadele toitu
 - PP – poegadega pesa

💡 Kui kõiki pesi pole võimalik korraga näha, loenda puu kaupa ja summeeri. Kui pesad on ühe koloonia piires väiksemates gruppides, võib ühe koloonia sisestada ka mitme vaatluse abil.

Harakas

Harakas on kergesti äratuntav mustvalge sulestikuga lind. Tema pea, rind ja selg on süsimustad, kuid kõht ja õlad on valged. Tiivad ja eriti pikk saba helgivad valguses roheka ja sinaka metallise läikega. Harakas on saleda kehaehitusega ning tema pikk saba moodustab suure osa kogu keha pikkusest.

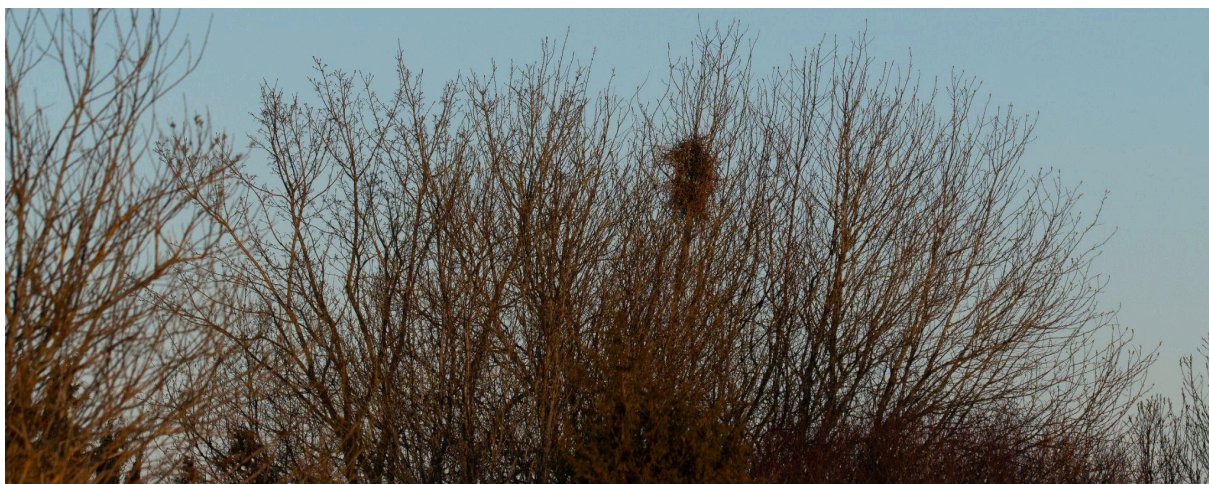
Harakad pöösastikus. Foto: Merike Valdlo, LVA vaatlus

Harakas maapinnal toitumas. Foto: Merike Valdlo, LVA vaatlus

Kus pesitseb?

- Üksikpaaridena asulates ja külamaastikes
- Pesa paikneb keskmise kõrgusega puus või pöösas, ka madalates ja tihedates kuusehekkides
- Suur kuppellaega oksapesa

Haraka pesa on maastikus lihtsalt äratuntav. Foto: Maris Sepp

Haraka pesa. Foto: Maris Sepp

Haraka pesa. Foto: Enn Selgis, LVA vaatlus

Loendusmeetodid

Loendada võib nii isendeid kui pesasid (1 kasutuses pesa = 1 paar).

LOODUSVAATLUSTE NUTIRAKENDUSES

Isendi vaatlused

- Projekt: Riiklik keskkonnaseire programm: Linnukolooniad
- registreerimise viis: vaatlus
- juhuvaatlus:
 - paikne
 - ülelennul
- isendite arv

Pesad/paaride vaatlused

- Projekt: Riiklik keskkonnaseire programm: Linnukolooniad
 - registreerimise viis: vaatlus
 - Pesitsuskindluse määramine kindel pesitsemine (vali üks allolevatest):
 - Leitud samasuvine pesa või munakoored
 - Vanalind külastab pesa või pesal hauduv vanalind
 - Poegadega pesa
 - pesade koguarv (pesitsusvälisel perioodil või siis kui koloonia on asustamata)
 - kasutuses olevate pesade koguarv (pesitsusperioodil, lind pesal, ehitusmaterjali kandmine)
-

PLUTOF GO ÄPIS

Isendi vaatlused

- Projekt: Riiklik keskkonnaseire programm: Linnukolooniad
- isendite arv
- tegevus
 - p – paiksed linnud (nt lind linnud istuvad oksal)
 - ü – ülelennul olev lind, kelle kohta ei osata öelda on ta rändel või ei

Pesad/paaride vaatlused

- Projekt: Riiklik keskkonnaseire programm: Linnukolooniad
- 1 kasutuses pesa = 1 paar
- tegevus:
 - p – paiksed linnud (nt lind linnud istuvad oksal)
 - n - pesaleid
- võimalusel märgi ka pesitsuskindlus:

- K – vanalind külastab arvatavat pesapaika (nt pesa tihedas kuusehekis)
- E – vanalind ehitab pesa või kannab pesamaterjali või siis leitakse värske pesamaterjaliga tühi pesa
- VT – vanalind kannab roojapalli või viib poegadele toitu